

DOI 10.36074/logos-15.11.2024.049

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Чепурко Гульбаршин Іскаківна¹

---

1. д-р. соц. наук, старший науковий співробітник,
завідувачка відділу соціальної експертизи Інституту соціології
Національна академія наук України, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0001-7540-5174

Ветеран – це передусім соціальний статус, який вказує на досвід пов'язаний з військовою службою та участю в бойових діях. Сучасне визначення статусів – це усвідомлення і визнання ролі кожного, хто долучився до сил безпеки та оборони та став на захист країни. Враховуючи, що російсько-українська війна триває 10 років, визначення «ветеран» стосується та буде стосуватися значної кількості людей, вказує на їхній внесок та звитягу у суспільстві, а також є підставою для забезпечення необхідної та гідної підтримки, що враховує досвід та потреби кожної категорії. Визначення статусу безпосередньо впливає і на державні соціальні гарантії, і на те, як в суспільстві наголошується та визнається бойовий досвід та внесок ветеранів [1].

Основними викликами щодо реформування/модернізації системи соціального захисту ветеранів залишаються тенденція до збільшення кількості ветеранів, невизначеність стратегічних пріоритетів державної політики їх соціального захисту, потреба у реформуванні пільгового й матеріального забезпечення. На сьогоднішній день, для активізації системи соціального захисту ветеранів потрібно визначити наявні ресурси, структурувати потреби, форми та інструменти соціального захисту, запроваджувати інновації, використовувати потенціал особи до самозахисту.

Соціальний захист ветеранів, зокрема Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», потребує комплексного перегляду через необхідність створення ефективних механізмів реінтеграції ветеранів та членів їх сімей відповідно до нових потреб.

Основними проблемами сфери ветеранських справ в Україні наразі є:

– стрімке зростання кількості осіб, які потребують державної підтримки, разом за умов, коли гарантії держави не завжди забезпечені належним ресурсом;

– необхідність оновлення системи соціального захисту відповідно до, продиктованих часом, сучасних індивідуалізованих потреб ветеранів (масштабування потреб підтримки у сфері реабілітації, психологічної та медичної допомоги, надання державної підтримки у сфері освіти та зайнятості, зокрема шляхом підтримки ветеранського підприємництва тощо);

– відсутність цілісної системи переходу від військової служби до цивільного життя для інтеграції досвіду мобілізованих та військовослужбовців за контрактом до іншої, наступної зайнятості.

Система соціального захисту ветеранів повинна забезпечувати перехід від військової служби до цивільної кар'єри, зокрема відхід від неефективних пілг до корисних послуг, які фінансуються Держбюджетом на належному рівні, що повністю покриває запит, сформований після повномасштабного вторгнення росії. Крім того, послуги повинні бути індивідуалізованими, тобто гарантовано надаватись виключно тим, хто їх потребує. Забезпечення ветеранів та членів їхніх сімей послугами повинне відбуватися в зручний для них спосіб, зокрема електронно з гарантуванням забезпечення конфіденційності збереження персональних даних, дотримання безпекових норм документообігу без бюрократизації процесів.

Основною інституційною зміною має бути посилення співпраці Мінветеранів із Міноборони впроваджене з метою реалізації процедури переходу до цивільної кар'єри, бо вона повинна розпочинатися ще на етапі перед звільненням. Відповідна взаємодія є важливою з огляду на те, що більшість військових, які наразі проходять службу в Міноборони, мають статус ветерана, а отже, підпадають під юрисдикцію обох міністерств одночасно.

Крім того, повинна продовжуватися взаємодія Мінветеранів з іншими відомствами, дотичними до реалізації система соціально-правового захисту ветеранів, а саме МОЗ, Мінсоцполітики, МОН. Наприклад, є потреба у міжсекторальному розробленні та впровадженні системи державної підтримки в освітній сфері задля реалізації допомоги з підготовкою до іспитів, надання кредитів на навчання, окремих квот, пілг, зокрема на професійно-технічне навчання тощо.

Реформування ветеранської політики з урахуванням стандартів та кращого досвіду держав-членів НАТО, який найбільше відповідає умовам України, зокрема осучаснення підходів до визначення правових статусів ветеранів, їх соціальної підтримки, запровадження системи переходу від військової кар'єри до цивільного життя та надання послуг задля їх скорішого

SEZIONE 20.

SOCIOLOGIA E STATISTICA

відновлення та інтеграції у соціально-економічне життя громад, підтвердить гідне ставлення держави до ветеранів. Перехід від пільгового пожиттєвого забезпечення ветеранів до системи мотивацій і самореалізації у цивільному житті після закінчення військової служби за досвідом та стандартами країн НАТО у підсумку матиме позитивний вплив на розвиток громадянського суспільства загалом, посилення економічної та підприємницької спроможності громадян. У цьому напрямі необхідні зусилля держави як основного суб'єкта соціального захисту, які реалізуються через удосконалення інституціонально-правових основ, формування громадської свідомості, партнерства між державою, громадським сектором і бізнес-структурами, налагодження зворотного зв'язку та постійного моніторингу потреб ветеранів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Концепція політики щодо ветеранів та їхніх сімей. (2023). Експертні рекомендації до формування оновленої державної політики щодо ветеранів та їхніх сімей. Жовтень 2023, Київ. Вилучено з: <https://www.pryncyp.com/wp-content/uploads/2024/01/veteranpolicy.pdf>.